



Bruksela, 20 lipca 2015 r.
(OR. en)

10897/15

COHOM 81
CFSP/PESC 399
COSCE 5
FREMP 160
INF 132
JAI 562
RELEX 604
DEVGEN 132
CONUN 142

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	20 lipca 2015 r.
Nr poprz. dok.:	10875/15 COHOM 80 CFSP/PESC 395 COSCE 4 FREMP 158 INF 131 JAI 558 RELEX 597 DEVGEN 131 CONUN 141
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2015–2019

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2015–2019, w wersji przyjętej przez Radę 20 lipca 2015 r.

**KONKLUZJE RADY W SPRAWIE PLANU DZIAŁANIA DOTYCZĄCEGO PRAW
CZŁOWIEKA I DEMOKRACJI NA LATA 2015–2019**

Rada do Spraw Zagranicznych, 20 lipca 2015 r.

1. Z zadowoleniem przyjmując wspólny komunikat „*Prawa człowieka jako centralny element działań UE*”, przedstawiony przez wysoką przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Komisję Europejską, Rada zatwierdza nowy plan działania dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2015–2019. Przyjmując ten plan działania, Rada potwierdza zobowiązanie Unii Europejskiej do propagowania i ochrony praw człowieka oraz wspierania demokracji na całym świecie.

2. W oparciu o strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji oraz plan działania na lata 2012–2014 Unia Europejska poczyniła znaczące postępy w zwiększaniu wpływu i spójności swoich działań dotyczących praw człowieka i demokracji. UE nadal przygotowywała wytyczne dotyczące kwestii związanych z prawami człowieka, zwiększała skuteczność dwustronnych prac na rzecz praw człowieka i demokracji, skutecznie propagowała działania wielostronne i w coraz większym stopniu uwzględniała prawa człowieka w działaniach zewnętrznych UE. Rada z zadowoleniem przyjęła również istotne prace specjalnego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. praw człowieka, Stavrosa Lambrinidisa, który w znacznym stopniu przyczynia się do skuteczności, spójności i widoczności polityki UE w zakresie praw człowieka; Rada wyraża pełne poparcie polityczne dla jego pracy.

3. Obecne skomplikowane sytuacje kryzysowe i powszechne łamanie praw człowieka i podstawowych wolności wymagają od UE jeszcze bardziej intensywnych działań. Plan działania powinien umożliwić UE wyjście naprzeciw tym wyzwaniom dzięki bardziej skoncentrowanym działaniom, systematycznemu i skoordynowanemu stosowaniu instrumentów pozostających do jej dyspozycji oraz zwiększeniu wpływu jej polityk i narzędzi na miejscu. UE położy szczególny nacisk na przejmowanie odpowiedzialności przez instytucje i mechanizmy lokalne – oraz na współpracę z nimi – w tym krajowe instytucje praw człowieka oraz na społeczeństwo obywatelskie. UE będzie propagowała zasady niedyskryminacji, równości płci i wzmocnienie pozycji kobiet. Unia zapewni również kompleksowe podejście do zapobiegania kryzysom związanym z prawami człowieka i rozwiązywania takich kryzysów oraz w większym stopniu będzie włączać obawy związane z prawami człowieka do zewnętrznych aspektów polityk UE, aby zapewnić większą spójność polityki, w szczególności w obszarze migracji, handlu i inwestycji, współpracy rozwojowej i zwalczania terroryzmu.

4. UE pozostaje zobowiązana do realizacji całego planu dotyczącego praw człowieka i demokracji, przedstawionego w strategicznych ramach UE dotyczących praw człowieka i demokracji z 2012 r., który nadal zapewnia wytyczne w zakresie działań Unii, oraz w wytycznych UE dotyczących praw człowieka, konkluzjach Rady i dokumentach strategicznych. UE będzie nadal propagować powszechność i niepodzielność wszystkich praw człowieka – a także bronić ich – w partnerstwie z państwami ze wszystkich regionów, w ścisłej współpracy z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi oraz wspólnie ze społeczeństwem obywatelskim. UE nasili swoje wysiłki na rzecz propagowania bezpiecznego otoczenia, w którym rozwijać się mogą społeczeństwo obywatelskie i niezależne media. UE podkreśla podstawowe znaczenie, jakie podmioty społeczeństwa obywatelskiego i obrońcy praw człowieka mogą mieć dla pokoju i bezpieczeństwa, stabilności i dobrobytu.

5. Rada z zadowoleniem przyjmuje ważną rolę, jaką wysoka przedstawiciel / wiceprzewodnicząca i Komisja Europejska odgrywają w propagowaniu zgodnej i spójnej realizacji polityki UE w zakresie praw człowieka. Plan działania będzie realizowany przy intensywnym udziale Parlamentu Europejskiego i regularnych konsultacjach z odpowiednimi podmiotami, w szczególności organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. UE jest zobowiązana do nasilenia działań w ramach dyplomacji publicznej i informowania o swoich działaniach dotyczących praw człowieka. W 2017 r. podjęty zostanie śródkresowy przegląd planu działania, który odbędzie się równoległe ze śródkresowym przeglądem instrumentów finansowania zewnętrznego, co ma zapewnić większą spójność. Rada wzywa wszystkich partnerów, by przyczyniali się do sukcesu planu działania i by propagowali prawa człowieka i demokrację na świecie.

Załącznik: plan działania.

PLAN DZIAŁANIA UE DOTYCZĄCY PRAW CZŁOWIEKA I DEMOKRACJI

Celem tego planu działania jest dalsze wdrażanie strategicznych ram UE dotyczących praw człowieka i demokracji przy zachowaniu wystarczającej elastyczności umożliwiającej reagowanie na pojawiające się nowe wyzwania. Opiera się on na dorobku unijnej polityki w dziedzinie praw człowieka i wspierania demokracji w działaniach zewnętrznych¹, a mianowicie na unijnych wytycznych, zestawach narzędzi, uzgodnionych stanowiskach, a także na różnych instrumentach finansowania zewnętrznego, takich jak, w szczególności, Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka. Niniejszy plan działania obejmuje odpowiednie aspekty praw człowieka w ramach działań zewnętrznych UE.

W celu zapewnienia skutecznego wdrożenia planu działania ważne jest, by poszczególne instytucje Unii Europejskiej **ze sobą współpracowały** – przy poszanowaniu swoich odrębnych ról instytucjonalnych i kompetencji – oraz, w stosownych przypadkach, by plan działania był realizowany przez państwa członkowskie. Odpowiedzialność za przeprowadzanie wymienionych działań spoczywa na wysokiej przedstawiciel / wiceprzewodniczącej, którą wspiera Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ), oraz na Komisji, Radzie i państwach członkowskich, w ramach ich odnośnych obszarów kompetencji zdefiniowanych w Traktacie o Unii Europejskiej². Specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka przyczyni się do realizacji planu działania zgodnie ze swoim mandatem. Plan działania obejmuje okres do 31 grudnia 2019 r., a jego realizacja zostanie poddana przeglądowi w 2017 r.

¹ Bez uszczerbku dla szczególnych uzgodnień dotyczących krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących w ramach unijnej polityki rozszerzenia.

² Decyzje o konkretnych krokach służących wdrożeniu tego planu działania będą podejmowane zgodnie z Traktatami. Plan działania nie ma wpływu na podział kompetencji pomiędzy UE a jej państwami członkowskimi i będzie interpretowany zgodnie z deklaracją 13 załączoną do Traktatów.

Projekt tabeli nowego planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji (2015–2019)

Cel	Działanie	Ramy czasowe	Odpowiedzialność
I. ZWIĘKSZENIE POCZUCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI PODMIOTÓW LOKALNYCH			
<i>a) Zapewnienie kompleksowego wsparcia instytucjom publicznym</i>			
1. Wspieranie zdolności krajowych instytucji praw człowieka	a. Uznanie i wsparcie kluczowej roli krajowych instytucji praw człowieka jako niezależnych podmiotów i potwierdzenie zobowiązania UE do wspierania tych, które działają zgodnie z zasadami paryskimi, oraz do współpracy z nimi; zwiększenie zaangażowania krajowych instytucji praw człowieka w proces konsultacji na szczeblu krajowym, w szczególności w odniesieniu do dialogów poświęconych prawom człowieka i reformom w państwach trzecich.	W toku	Służby Komisji (KE), ESDZ, państwa członkowskie (PC)
	b. Wzmocnienie, w kontekście międzynarodowego komitetu koordynacyjnego krajowych instytucji praw człowieka, zdolności instytucji o statusie „A”, wspieranie działań na rzecz podwyższenia statusu instytucji z „B” na „A” oraz współpraca z odnośnymi sieciami regionalnymi i międzynarodowymi; prace nad tymi kwestiami powinny znaleźć odzwierciedlenie w przyszłym okresie programowania śródkresowego unijnych instrumentów finansowania zewnętrznego.	Do 2017 r.	KE, ESDZ, PC
	c. Ułatwienie współpracy między krajowymi instytucjami praw człowieka w państwach członkowskich UE oraz między krajowymi instytucjami praw człowieka w krajach partnerskich.	W toku	PC, KE

2. Wspieranie integralności procesów wyborczych i wzmacnianie pozycji organów obsługujących wybory	a. Zwiększanie roli organów obsługujących wybory oraz ich zdolności do niezależnego i skutecznego zorganizowania wiarygodnych, pluralistycznych i przejrzystych wyborów, a także zwiększanie zaufania publicznego do tych organów, w szczególności za pomocą pogłębionego ukierunkowanego dialogu i długoterminowej strategii wsparcia, w celu propagowania integralności procesów wyborczych.	W toku	KE, ESDZ, PC
	b. Zachęcanie do integracyjnego i pluralistycznego dialogu pomiędzy organami obsługującymi wybory i najważniejszymi zainteresowanymi podmiotami, w całym cyklu demokratycznym, w celu zwiększenia udziału partii politycznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, m.in. poprzez zapewnienie im dostępu do informacji i możliwości obserwowania całego procesu wyborczego; intensywniejsze szkolenie krajowych obserwatorów wyborów.	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Zachęcanie do zwiększonego udziału kobiet i osób należących do grup marginalizowanych we wszystkich etapach procesu wyborczego.	W toku	ESDZ, KE, PC
3. Wspieranie zdolności instytucji parlamentarnych	a. Wspieranie rozwoju uprawnień ustawodawczych, budżetowych i nadzorczych parlamentów, pomoc w organizacji przez nie debat publicznych dotyczących kluczowych reform, z należytym uwzględnieniem odpowiednich międzynarodowych zobowiązań prawnych w zakresie praw człowieka i norm z tego zakresu.	W toku	KE, ESDZ, PC
	b. Uwzględnienie aspektu parlamentarnego w przygotowywanych przez UE i przez państwa członkowskie programach dotyczących dobrych rządów i programach wsparcia budżetowego.	Do 2017 r.	KE, ESDZ, PC

4. Ukierunkowane wsparcie wymiarów sprawiedliwości	a. Wsparcie reformy sądownictwa (w sprawach karnych i cywilnych) za pomocą odpowiednich szkoleń pracowników tego sektora w celu pogłębienia wiedzy na temat międzynarodowych zobowiązań i standardów w zakresie praw człowieka; wspieranie, w tym poprzez szkolenia z zakresu praw człowieka, reformy organów ścigania; oraz pomoc ośrodkom detencyjnym w dostosowywaniu warunków w takich ośrodkach do międzynarodowych standardów.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
	b. Monitorowanie i propagowanie na szczeblu dwustronnym i wielostronnym, czy kraje partnerskie wywiązują się ze swoich międzynarodowych zobowiązań w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i prawa do rzetelnego procesu sądowego na wszystkich etapach procesu; zapewnienie, w stosownych przypadkach, współpracy technicznej i wsparcia technicznego; propagowanie niezależności sądownictwa; ułatwianie dostępu do wymiaru sprawiedliwości na szczeblu lokalnym.	W toku	ESDZ, KE, PC
5. Zapewnienie kompleksowego wsparcia instytucjom publicznym	a. Dalsze wzmacnianie dobrych rządów i praworządności poprzez wspieranie rozdziału uprawnień, niezależności i odpowiedzialności instytucji demokratycznych; wzmacnianie roli podmiotów krajowych w procesie reform, w szczególności reform konstytucyjnych, tak aby lepiej odzwierciedlały interesy różnych zainteresowanych stron.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Propagowanie ustanowienia wyspecjalizowanych organów w zakresie walki z korupcją, które dbałyby o to, by instytucje publiczne były odpowiedzialne za swoje działania; wzmocnienie zdolności i zwiększenie wiedzy administracji publicznej i organów antykorupcyjnych do opracowywania i realizacji strategii politycznych w sposób uczciwy i zgodnie z zasadą dobrego zarządzania środkami publicznymi.	W toku	KE, ESDZ, PC
6. Wzmacnianie współpracy z ONZ i w ramach regionalnych mechanizmów wspierania praw człowieka i demokracji	a. Uwzględnianie w większym stopniu aspektu praw człowieka i demokracji we współpracy UE z ONZ i regionalnymi organizacjami i mechanizmami, w szczególności przez dążenie do synergii i wspólnych inicjatyw w odniesieniu do kluczowych zagadnień i podczas istotnych przedsięwzięć z udziałem wielu stron.	W toku	ESDZ, KE
	b. Promowanie dialogu i inicjatyw na rzecz budowania zdolności realizowanych przez regionalne mechanizmy wspierania praw człowieka i demokracji.	W toku	ESDZ, KE, PC

b) Ożywienie społeczeństwa obywatelskiego			
7. Promowanie wzmocnionego partnerstwa z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego z państw trzecich, w tym z partnerami społecznymi, oraz pomiędzy organami władzy, parlamentami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego	a. Ułatwienie i wsparcie zorganizowanych wymian, między innymi poprzez udostępnienie najlepszych praktyk i zgromadzonych doświadczeń, pomiędzy rządem, posłami do parlamentu i społeczeństwem obywatelskim, w tym przedstawicielami partnerów społecznych.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Dalsze wzmocnienie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do pociągnięcia rządów do odpowiedzialności, w tym poprzez wymianę najlepszych praktyk między tymi organizacjami oraz propagowanie dialogu wielostronnego, praw człowieka i edukacji obywatelskiej.	W toku	KE, ESDZ, PC
	c. Poprawa jakości konsultacji prowadzonych przez UE na szczeblu lokalnym, w szczególności z myślą o uwzględnieniu stanowiska społeczeństwa obywatelskiego, podczas opracowywania i wdrażania polityk; wspieranie dialogu wielostronnego (organy władzy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, UE i inne podmioty) w ramach planów działania delegatur Unii z myślą o zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego.	W toku	KE, ESDZ, PC
	d. Zwiększenie zaangażowania UE w kontakty z partiami politycznymi i ruchami obywatelskimi w celu wzmocnienia pluralizmu politycznego i roli partii we wspieraniu demokratycznych i odpowiedzialnych instytucji i praktyk oraz pluralistycznych procesów reform krajowych.	W toku	KE, ESDZ, PC
8. Wzmocnienie pozycji organizacji społeczeństwa obywatelskiego broniących praw kobiet i dziewcząt	Wsparcie organizacji kobiecych i obrońców praw człowieka w ich działaniach promujących prawa kobiet i dziewcząt oraz broniących tych praw; zachęcanie ich do przyjęcia większej roli w rozliczaniu decydentów z działań dotyczących kwestii równouprawnienia płci i praw kobiet; zachęcanie decydentów do zaangażowania się w dialog z organizacjami kobiecymi i obrońcami praw człowieka.	W toku	ESDZ, KE, PC

9. Zwiększenie wsparcia dla obrońców praw człowieka, m.in. na forach międzynarodowych i regionalnych	a. Zwiększenie konsekwentnego wsparcia dla obrońców praw człowieka poprzez: podnoszenie kwestii zagrożonych obrońców praw człowieka podczas wizyt na wysokim szczeblu, dialogów i misji; zajęcie się kwestią bezkarności w przypadku pogwałcenia praw obrońców praw człowieka; zwiększenie podziału obciążeń i koordynacji między delegaturami UE i ambasadami państw członkowskich w zakresie działań na rzecz ochrony obrońców praw człowieka; wymianę dobrych praktyk dotyczących stosownych mechanizmów, takich jak programy dotyczące tymczasowych schronień i wizy wydawane w nagłych przypadkach; dalszą współpracę i wspieranie ONZ i regionalnych mechanizmów w zakresie ochrony obrońców praw człowieka; nasilenie wsparcia dla wielostronnych inicjatyw dotyczących obrońców praw człowieka i społeczeństwa obywatelskiego, w tym w ramach ONZ i organizacji regionalnych.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Zapewnienie częstszych działań informacyjnych na obszarach wiejskich oraz bardziej systematycznego wsparcia dla obrońców praw kobiet, praw społeczności LGBTI oraz praw i włączenia społecznego osób z grup zmarginalizowanych.	W toku	ESDZ, KE, PC
10. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla przestrzeni przeznaczonej dla społeczeństwa obywatelskiego	a. Promowanie i wspieranie prawodawstwa, polityk i mechanizmów stworzonych w celu ochrony obrońców praw człowieka; w szczególności, zintensyfikowanie wdrożenia stosownych unijnych wytycznych oraz unijnego mechanizmu dotyczącego obrońców praw człowieka uruchomionego w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Monitorowanie i ocena warunków prawnych (np. przepisów ustawowych i wykonawczych) oraz warunków działalności społeczeństwa obywatelskiego, w tym partnerów społecznych (np. arbitralnych procedur, nadużyć lub ograniczeń finansowych, w szczególności w odniesieniu do finansowania zagranicznego), czynne wykrywanie zagrożeń dla społeczeństwa obywatelskiego, informowanie o takich zagrożeniach oraz podejmowanie kroków w celu przeciwdziałania takim zagrożeniom.	W toku	ESDZ, KE, PC

	c. Wyrażanie sprzeciwu za pomocą komunikatów publicznych lub niepublicznych wobec przypadków nieuzasadnionego ograniczania wolności pokojowego zrzeszania się i zgromadzeń, ograniczania przestrzeni publicznej i prób utrudniania działalności społeczeństwa obywatelskiego, w tym obrońców praw człowieka, takiego jak kryminalizacja działalności obrońców praw człowieka; dopilnowanie, by kwestie te były regularnie poruszane podczas spotkań dwustronnych, w ramach dialogów poświęconych prawom człowieka i w ramach ONZ oraz na forach regionalnych.	W toku	ESDZ, KE, PC
II. PODJĘCIE WYZWAŃ ZWIĄZANYCH Z PRAWAMI CZŁOWIEKA			
11. Ochrona i propagowanie wolności słowa w internecie i poza nim	a. Przecistawianie się – w kontaktach dwustronnych oraz na forach wielostronnych i regionalnych – prawodawstwu, przepisom lub presji rządu, które nadmiernie ograniczają wolność słowa; podjęcie aktywnych kroków w celu zapobiegania i przeciwdziałania przemocy wobec dziennikarzy, blogerów i innych osób związanych z mediami, aby mogli pracować w bezpiecznych warunkach w internecie i poza nim, i nie musieli się obawiać nękania, nacisków politycznych, cenzury ani prześladowań; wspieranie wysiłków na rzecz wzmocnienia wolnych, różnorodnych i niezależnych mediów.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Zapewnienie, by poszanowanie wolności opinii i słowa było uwzględnione w pracach nad strategiami i programami dotyczącymi walki z terroryzmem, bezpieczeństwa cybernetycznego, walki z cyberprzestępczością, dostępu do informacji oraz w innych unijnych politykach w tym zakresie.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	c. Propagowanie dialogu – w kontaktach dwustronnych oraz na forach wielostronnych – poświęconego prawu do prywatności i ochronie danych; prace na rzecz zapewnienia, by prawodawstwo i procedury państwa dotyczące nadzoru nad komunikacją były zgodne z zobowiązaniami na mocy międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka.	W toku	ESDZ, KE, PC

12. Propagowanie i ochrona wolności religii lub przekonań	a. Zapewnienie, by wolność religii lub przekonań pozostawała ważnym priorytetem w stosunkach z państwami trzecimi oraz na forach wielostronnych, w ścisłej współpracy z odpowiednimi podmiotami; propagowanie wymiany najlepszych praktyk i zwiększanie wiedzy o różnych składowych wolności religii lub przekonań w stolicach, delegaturach UE i w ambasadach państw członkowskich.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
	b. Zachęcanie i wspieranie inicjatyw stosownych krajów partnerskich i innych podmiotów w zakresie wolności religii lub przekonań, w szczególności inicjatyw mających na celu ochronę i propagowanie praw osób należących do mniejszości religijnych, umożliwiającym im manifestowanie wiary lub przekonań bez strachu przed przemocą, dyskryminacją, naciskami politycznymi, cenzurą lub prześladowaniami.	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Propagowanie dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego oraz roli przywódców religijnych i innych w zapewnianiu wolności religii lub przekonań.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
13. Zwalczanie tortur, brutalnego traktowania i kary śmierci	a. Zajęcie się kwestią tortur i brutalnego traktowania (zagadnieniami takimi jak prewencja, odpowiedzialność i resocjalizacja), a także kary śmierci (zniesieniem, moratorium i minimalnymi standardami) w kompleksowy sposób w ramach dialogów dotyczących polityki i praw człowieka, oraz wsparcie krajów partnerskich, niezależnych krajowych mechanizmów prewencyjnych i społeczeństwa obywatelskiego; a także rozpropagowanie zabezpieczeń przeciwko karze śmierci, torturom i brutalnemu traktowaniu w działaniach UE, w tym w dziedzinie walki z terroryzmem i zarządzania kryzysowego.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Opracowanie spójnego podejścia w odniesieniu do powiązań między karą śmierci, torturami i okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem lub karaniem, pozasądowymi lub samowolnymi egzekucjami, wymuszonymi zaginięciami, niesłusznymi aresztowaniami i pozbawieniem wolności.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC

	c. Podjęcie wspólnych działań na rzecz propagowania absolutnego zakazu tortur, w ścisłej współpracy z ONZ, organizacjami regionalnymi i społeczeństwem obywatelskim, w tym w ramach wspierania 10-letniej inicjatywy globalnej (inicjatywy konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur), tak aby do 2024 r. doprowadzić do ratyfikacji i wdrożenia na całym świecie oenzetowskiej Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (CAT); propagowanie ratyfikacji i wdrożenia protokołu fakultatywnego do tej konwencji (OPCAT) oraz Drugiego protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych w sprawie zniesienia kary śmierci.	W toku	ESDZ, KE, PC
14. Promowanie równouprawnienia płci, praw kobiet oraz upodmiotowienia i uczestnictwa kobiet i dziewcząt	a. Przyspieszenie realizacji obowiązków i zobowiązań dotyczących praw kobiet określonych w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, w ramach pekińskiej platformy działania, w deklaracji z Kairu w sprawie ludności i rozwoju, jak również w Agendzie rozwoju po 2015 roku.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Priorytetowe potraktowanie – w kontekście zewnętrznych działań UE i współpracy na rzecz rozwoju – działań ukierunkowanych na m. in.: ochronę cielesnej i psychicznej integralności kobiet i dziewcząt dzięki działaniom, które mają chronić prawa człowieka przysługujące kobietom i ich wolność od przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem położenia kresu okaleczaniu żeńskich narządów płciowych, zawieraniu wczesnych i wymuszonych małżeństw oraz przemocy uwarunkowanej płcią i przemocy seksualnej w czasie konfliktów; ich prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne oraz ich głos i udział w forach społecznych i politycznych; przygotowanie i wdrożenie następcy unijnego planu działania w sprawie równouprawnienia płci oraz wzmocnienia pozycji kobiet w kontekście współpracy na rzecz rozwoju na lata 2010–2015 (GAP).	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Propagowanie i wzmocnienie równouprawnienia płci i pozycji kobiet, także poprzez nową strategię dotyczącą równych szans kobiet i mężczyzn oraz zwiększenie odpowiedzialności, zgodnie z ogólną polityką UE w zakresie równouprawnienia płci.	W toku	ESDZ, KE, Rada

15. Propagowanie, ochrona i przestrzeganie praw dziecka	a. Wspieranie starań krajów partnerskich w zakresie promowania, ochrony i przestrzegania praw dziecka, ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie systemów ochrony dzieci, by chronić dzieci przed przemocą, wyzyskiem, nadużyciami i zaniedbaniem.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Wspieranie krajów partnerskich w celu promowania, ochrony i przestrzegania praw dziecka, ze szczególnym naciskiem na prawa społeczne i gospodarcze, takie jak prawo do nauki, opieki zdrowotnej i odżywiania, ochrony socjalnej, oraz na zwalczanie najgorszych form pracy dzieci, zawsze w najlepszym interesie dziecka.	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Propagowanie ratyfikowania dwóch protokołów fakultatywnych do oengetowskiej Konwencji o prawach dziecka: w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne oraz w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii oraz rozważenie przystąpienia do protokołu fakultatywnego w sprawie procedury komunikacji.	W toku	ESDZ, KE, PC
16. Promowanie kultury niedyskryminacji	a. Opracowanie unijnego zestawu narzędzi służących zwalczaniu dyskryminacji, zawierającego środki do walki z wszelkimi formami dyskryminacji, w tym dyskryminacji wielokrotnej.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada
	b. Promowanie wymiany z krajami partnerskimi najlepszych praktyk w zakresie strategii i polityk na rzecz zwalczania rasizmu, dyskryminacji rasowej, ksenofobii i powiązanej z nimi nietolerancji.	W toku	ESDZ, KE, PC

	c. Wspieranie wysiłków krajów partnerskich i odpowiednich inicjatyw ONZ oraz organizacji regionalnych, mających na celu ochronę i propagowanie praw osób należących do mniejszości, oraz włączanie się w prace nad tymi kwestiami prowadzone przez przedstawicieli tych mniejszości i społeczeństwo obywatelskie.	W toku	ESDZ, KE, PC
	d. Rozwijanie polityki UE zgodnie z przyjętą przez ONZ Deklaracją praw ludów tubylczych oraz dokumentem końcowym światowej konferencji w sprawie ludów tubylczych z 2014 r.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, PC
	e. Dalsza współpraca z państwami trzecimi na forach dwustronnych i wielostronnych – z uwzględnieniem opinii społeczeństwa obywatelskiego – na rzecz wyeliminowania dyskryminacji osób LGBTI; pogłębienie świadomości i proaktywne rozwiązywanie problemów dotyczących osób LGBTI przez personel w stolicach, delegaturach Unii i ambasadach państw członkowskich, a także zwiększenie wsparcia dla lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się kwestiami dotyczącymi osób LGBTI.	W toku	ESDZ, PC, Rada, KE
	f. Aktywniejsze promowanie praw osób niepełnosprawnych w ramach działań zewnętrznych UE poprzez propagowanie równego dostępu do praw człowieka i korzystania z tych praw w przypadku osób niepełnosprawnych zgodnie z przyjętą przez ONZ Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, której UE jest stroną; włączanie problematyki niepełnosprawności w działania w zakresie praw człowieka oraz opracowanie ukierunkowanych działań zmierzających do zniesienia barier dla pełnego uczestnictwa takich osób oraz do zwiększenia ich włączenia społecznego; wspieranie i wzmacnianie działania mechanizmów służących promowaniu, ochronie i monitorowaniu Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych na mocy jej art. 33 ust. 2, w tym ustanowienie takich mechanizmów w krajach partnerskich; podjęcie niezbędnych kroków w celu przystąpienia UE do protokołu fakultatywnego do tej konwencji.	W toku	KE, ESDZ, Rada, PC

	g. Pogłębianie wiedzy o prawach człowieka i szczególnych potrzebach osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem dyskryminacji ze względu na wiek.	W toku	ESDZ, KE, PC
17. Wspieranie kompleksowego programu na rzecz wspierania praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (PGSK)	a. Położenie większego nacisku na prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne w polityce zewnętrznej UE, w tym w związku z programowaniem pomocy zewnętrznej, podkreślenie wyraźnego uznania praw człowieka w takich dziedzinach jak polityka społeczna, ochrona zdrowia, edukacja, dostęp do żywności i wody lub poziom życia; propagowanie i wspieranie rozwoju i zwiększenia zakresu podstawowej ochrony socjalnej oraz stopniowe wdrażanie wyższych standardów gwarancji socjalnych.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Wzmocnienie budowania zdolności i opracowanie polityczno-operacyjnych wytycznych dotyczących praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych w celu zapewnienia, by cały odpowiedni personel państw członkowskich i instytucji unijnych był informowany o międzynarodowych traktatach dotyczących praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, zwłaszcza o traktatach odnoszących się do podstawowych zasad i praw w pracy (podstawowych konwencjach MOP); rozważenie przystąpienia do Protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	c. Zwiększenie wysiłków w zakresie ochrony obrońców praw człowieka, w tym partnerów społecznych, wspierających prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne, ze szczególnym uwzględnieniem obrońców praw człowieka zajmujących prawami pracowniczymi, prawem do ziemi w związku z prawami człowieka oraz ludami tubylczymi, między innymi w kontekście zawłaszczania ziemi i zmiany klimatu.	W toku	ESDZ, KE, PC

18. Postępy w zakresie biznesu i praw człowieka	a. Rozwijanie zdolności i pogłębianie wiedzy w zakresie wdrażania wytycznych dotyczących biznesu i praw człowieka, w szczególności odnośnych wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz innych narzędzi i inicjatyw przyczyniających się do ich realizacji; wzmocnienie roli i poszerzenie wiedzy fachowej delegatur UE i ambasad państw członkowskich w tym kontekście; pogłębianie wiedzy na temat wspomnianych wytycznych ONZ oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w ramach działań zewnętrznych oraz dialogu politycznego z rządami krajów partnerskich i organizacjami regionalnymi; propagowanie przyjmowania przez kraje partnerskie krajowych planów działania; aktywne nawiązywanie współpracy ze środowiskiem biznesu, społeczeństwem obywatelskim, krajowymi instytucjami praw człowieka w kwestiach dotyczących biznesu i praw człowieka.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
	b. Zapewnienie silnego nacisku na biznes i prawa człowieka w ogólnej strategii UE dotyczącej społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w tym w przypadku priorytetów dotyczących skutecznej realizacji wytycznych ONZ.	Do 2016 r.	KE, Rada, ESDZ
	c. Opracowanie i wdrożenie krajowych planów działania w zakresie wdrażania wytycznych ONZ lub włączenia ich do krajowych strategii dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw; wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk podczas opracowywania krajowych planów działania.	Do 2017 r.	PC
III. ZAPEWNIENIE WSZECHSTRONNEGO PODEJŚCIA DO KONFLIKTÓW I KRYZYSÓW OPARTEGO NA PRAWACH CZŁOWIEKA			
19. Przejście od wczesnego ostrzegania do działań zapobiegawczych	a. Promowanie i jak najlepsze wykorzystanie nowego unijnego systemu wczesnego ostrzegania o konfliktach jako narzędzia zapobiegania poważnym naruszeniom praw człowieka.	W toku	ESDZ, Rada, PC
	b. Zapewnienie większej spójności w zakresie informowania o naruszeniach praw człowieka, wczesnego ostrzegania i analizy konfliktów, m.in. poprzez podejmowanie kwestii ryzyka konfliktu w ramach dialogów i konsultacji na temat praw człowieka oraz poprzez nasiloną współpracę z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi.	Do 2016 r.	ESDZ, PC

	c. Wspieranie działań służących monitorowaniu i zwalczaniu podżegania, które mogłyby doprowadzić do poważnych pogwałceń lub naruszeń praw człowieka, a przede wszystkim do brutalnych zbrodni; wspieranie walki z nawoływaniem do nienawiści oraz brutalnego ekstremizmu poprzez identyfikowanie przyczyn, rozwój alternatywnych narracji, edukację w zakresie praw człowieka oraz inicjatywy na rzecz budowania pokoju skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży.	W toku	ESDZ, KE, PC
	d. Wspieranie roli kobiet w zapobieganiu konfliktom, mediacjach i budowaniu pokoju.	W toku	ESDZ, KE, PC
	e. Pomoc w tworzeniu programów prewencyjnych, programów reagowania i (długoterminowych) programów reintegracyjnych dla dzieci w konfliktach zbrojnych we współpracy ze społecznościami lokalnymi, zainteresowanymi dziećmi i rodzicami (np. wsparcie psychospołeczne, reintegracja społeczno-ekonomiczna, edukacja i szkolenia pozwalające zdobyć umiejętności przydatne w życiu, a także poszukiwanie członków rodziny i łączenie rodzin).	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
20. Zwiększenie zdolności reagowania na konflikty i sytuacje kryzysowe na poziomie regionalnym i wielostronnym	a. Zacieśnienie współpracy ze specjalnym doradcą ONZ ds. zapobiegania zbrodniom ludobójstwa i specjalnym doradcą ONZ ds. obowiązku ochrony, a także innymi międzynarodowymi i regionalnymi podmiotami oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanymi w działania zapobiegawcze, jak również wspieranie tych instytucji.	W toku	ESDZ, KE, PC
	b. Wspieranie prac specjalnego przedstawiciela ONZ ds. dzieci i konfliktów zbrojnych, a w szczególności wspieranie przygotowania, wdrażania i monitorowania planów działania mających umożliwić wyeliminowanie poważnych aktów przemocy wobec dzieci w konfliktach zbrojnych, oraz zapobieganie takim aktom, m.in. poprzez kampanie publiczne i działania programujące.	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Wspieranie prac specjalnego przedstawiciela ONZ ds. przemocy seksualnej podczas konfliktów, zespołu ekspertów ONZ i programu ONZ, by zwiększyć koordynację międzynarodowych działań na rzecz zwalczania przemocy seksualnej i zapewnić skuteczne prowadzenie dochodzeń i ściganie w przypadkach przestępstw związanych z przemocą seksualną.	W toku	ESDZ, KE, PC

21. Działania na rzecz przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego (MPH)	a. Ocena i, jeśli zajdzie taka potrzeba, wzmocnienie realizacji Wytycznych UE w sprawie promowania przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego w świetle prowadzonych obecnie dyskusji dotyczących mechanizmu zgodności z MPH.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Podsumowanie realizacji zobowiązań UE podjętych na 31. konferencji Ruchu Czerwonego Krzyża, przygotowanie do 32. konferencji (grudzień 2015 r.) oraz działania następcze prowadzone aż do 33. konferencji, która ma odbyć się w 2019 r.	W toku	ESDZ, Rada, PC
	c. Opracowanie i wdrożenie polityki należytej staranności w celu zapewnienia, że wsparcie udzielane przez UE siłom bezpieczeństwa, zwłaszcza w kontekście misji i operacji WPBiO, przyczynia się do wdrażania unijnej polityki w zakresie praw człowieka i jest z nią spójne oraz jest zgodne z propagowaniem, ochroną i egzekwowaniem, odpowiednio, międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada
	d. W stosownych przypadkach szefowie misji UE i właściwi przedstawiciele UE, w tym szefowie operacji cywilnych UE, dowódcy operacji wojskowych UE i specjaliści przedstawiciele UE, powinni do swoich sprawozdań o danym państwie lub konflikcie włączać ocenę sytuacji z punktu widzenia międzynarodowego prawa humanitarnego. Szczególną uwagę należy zwrócić na informacje wskazujące, że mogło dojść do poważnego naruszenia tego prawa; w miarę możliwości takie sprawozdania powinny również obejmować analizy i propozycje działań, które powinna podjąć UE.	Do 2017 r.	KE, ESDZ, Rada, PC

22. Wyeliminowanie bezkarności, zwiększenie odpowiedzialności oraz propagowanie i wspieranie sprawiedliwości okresu przejściowego	a. Przeprowadzenie kompleksowej oceny wdrożenia decyzji Rady 2011/168/WPZiB z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie Międzynarodowego Trybunału Karnego i planu działania dotyczącego jej realizacji; formalne ustanowienie okrągłego stołu z udziałem przedstawicieli UE i MTK, umożliwiającego odpowiedniemu personelowi określenie wspólnych obszarów zainteresowania, wymianę informacji na temat odpowiednich działań i zapewnienie lepszej współpracy między obiema organizacjami.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Opracowanie i wdrożenie polityki UE dotyczącej sprawiedliwości okresu przejściowego, w tym poprzez identyfikację unijnych wyzwań, wdrożonych doświadczeń i wyciągniętych wniosków w tej dziedzinie; zapewnienie konkretnych wskazówek i szkoleń personelowi misji UE pracującemu w dziedzinie sprawiedliwości okresu przejściowego; stworzenie sieci pracowników zatrudnionych w, odpowiednio, służbach Komisji, ESDZ i państwach członkowskich UE w celu wymiany najlepszych praktyk oraz zwiększenia spójności działań; poprawa monitorowania i sprawozdawczości (m.in. dzięki krajowym strategiom dotyczącym praw człowieka) i propagowanie dialogu między regionami w dziedzinie sprawiedliwości okresu przejściowego w celu usprawnienia współpracy między organizacjami regionalnymi.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
23. Uwzględnienie problematyki praw człowieka na wszystkich etapach planowania, oceny i prowadzenia WPBiO	a. Opracowanie sektorowych wytycznych operacyjnych dla personelu misji WPBiO współpracującego z policją, wojskiem, służbami więziennymi i sądownictwem w celu zapewnienia praktycznych wskazówek w zakresie uwzględniania w głównym nurcie polityki, odpowiednio, problematyki praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego, kładąc nacisk na ochronę osób cywilnych, w szczególności dzieci, oraz upodmiotowienie i uczestnictwo kobiet i dziewcząt.	Do 2017 r.	ESDZ, Rada, PC

	<p>b. Opracowanie i wdrożenie nowego wspólnego kodeksu postępowania dla cywilnych misji WPBiO, w tym poprzez: szkolenia przygotowawcze dla personelu jeszcze przed jego rozmieszczeniem, ukierunkowane szkolenia związane z konkretną misją dla personelu na miejscu, specjalistyczne szkolenia dla personelu wyższego szczebla, podnoszenie świadomości wśród pracowników misji i ludności lokalnej oraz zestawianie statystyk dotyczących przypadków naruszenia kodeksu; podjęcie podobnych kroków w celu zapewnienia większej świadomości co do norm postępowania wśród personelu biorącego udział w operacjach wojskowych oraz w celu pogłębienia wiedzy na ten temat wśród społeczności lokalnych na terenach, gdzie rozmieszczane są misje i przeprowadzane operacje.</p>	Do 2017 r.	ESDZ, Rada, PC
	<p>c. Wzmocnienie realizacji kompleksowego podejścia do wdrażania przez UE rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 i 1820 w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz rezolucji przyjętych w ramach działań następczych, poprzez uwzględnienie oenztowskiego przeglądu wysokiego szczebla i pojawiających się kwestii (w tym walka z terroryzmem, przeciwdziałanie brutalnemu ekstremizmowi, handel ludźmi), a także poprzez poprawę sprawozdawczości na temat postępów w zakresie kompleksowego podejścia, przyjęcie planu strategicznego na rzecz włączenia zasad rezolucji RB ONZ nr 1325 do planowania, wdrażania i przeglądu cyklu misji i operacji w dziedzinie WPBiO, a także zwiększenie zaangażowania i koordynacji działań ze wszystkimi państwami członkowskimi UE.</p>	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
IV. PROMOWANIE WIĘKSZEJ SPÓJNOŚCI			
24. Migracja/handel ludźmi/przemysł ludzi/polityka azylowa	<p>a. Wzmocnienie – zgodnie z globalnym podejściem do kwestii migracji i mobilności (GPMM) oraz europejskim planem w dziedzinie migracji – gwarancji w zakresie praw człowieka w ramach wszystkich prowadzonych dialogów dotyczących migracji i mobilności oraz współpracy z państwami trzecimi, w tym w ramach partnerstw na rzecz mobilności, wspólnych programów w obszarze migracji i mobilności, a także umów, procesów i programów dotyczących migracji, m.in. poprzez analizę skutków w zakresie praw człowieka; wprowadzenie aspektów dotyczących praw człowieka do programu szkoleń realizowanych w ramach projektów budowania zdolności agencji zajmujących się migracją i kontrolą granic.</p>	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC

	<p>b. Pełne uwzględnienie – w oparciu o podjęte już działania na rzecz realizacji unijnej strategii zwalczania handlu ludźmi – kwestii praw człowieka, praw uchodźców i ochrony ofiar w dyskusjach na temat handlu ludźmi prowadzonych z priorytetowymi krajami w ramach dialogu politycznego, na temat migracji i mobilności, bezpieczeństwa oraz praw człowieka oraz w dyskusjach prowadzonych z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi oraz darczyńcami działającymi we wspomnianych krajach priorytetowych; delegatury UE w państwach priorytetowych będą w pełni korzystać z możliwości, jakie daje obecność osoby kontaktowej ds. handlu ludźmi, oraz podnosić kwestie związane z prawami człowieka w dyskusjach na temat handlu ludźmi z władzami państwa przyjmującego; propagowanie ratyfikacji i wdrożenia najważniejszych międzynarodowych konwencji dotyczących handlu ludźmi i kwestii pracy przymusowej.</p>	W toku	ESDZ, KE, PC
	<p>c. Zajęcie się kwestii praw człowieka związanymi z przemytem ludzi poprzez dialog polityczny, dialog na temat praw człowieka i inne rodzaje dialogu z krajami partnerskimi; zachęcanie delegatur UE do pełnego wykorzystywania dostępnych zasobów w celu zapewnienia, że przemyt ludzi i związana z nim problematyka praw człowieka będą stałym przedmiotem współpracy z władzami kraju przyjmującego, ze społeczeństwem obywatelskim, organizacjami międzynarodowymi i innymi darczyńcami.</p>	Do 2017 r.	ESDZ, PC
	<p>d. Wspieranie krajów partnerskich w celu promowania i ochrony praw uchodźców i osób wewnątrznie przesiedlonych (IDP), m.in. poprzez budowanie zdolności w tej dziedzinie oraz propagowanie ratyfikacji Konwencji z 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców i protokołu z 1967 r.</p>	W toku	ESDZ, KE, PC
	<p>e. Działania na rzecz lepszego dostępu migrantów do wymiaru sprawiedliwości i ochrony zdrowia migrantów w krajach pochodzenia i tranzytu; działania na rzecz poprawy warunków przetrzymywania migrantów i promowanie alternatywnych rozwiązań w stosunku do umieszczania nielegalnych migrantów w ośrodkach detencyjnych w państwach trzecich; w związku z tym zwracanie specjalnej uwagi na migrantów wymagających szczególnego traktowania, w tym małoletnich bez opieki.</p>	W toku	KE, ESDZ, PC

	f. Współpraca ze społecznościami diaspory, zarówno wewnątrz UE, jak i w krajach przeznaczenia poza UE, w celu pogłębiania wiedzy w ich państwach pochodzenia na temat naruszeń praw człowieka wobec migrantów i uchodźców w krajach tranzytu oraz wspieranie wysiłków grup diaspory w zakresie kwestii dotyczących praw człowieka w ich krajach pochodzenia.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC
	g. Określenie krajów pochodzenia, w przypadku których naruszenia praw człowieka stanowią główny czynnik wypychający, oraz skuteczniejsze ukierunkowanie dialogu politycznego i innych dialogów i programów w celu rozwiązania problemu takich naruszeń.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, PC
	h. Dalsze podejmowanie kwestii bezpieczeństwa w stosunkach z krajami priorytetowymi; skupienie wysiłków na tym, by zapobiegać pojawianiu się bezpieczeństwa w wyniku konfliktów, przesiedleń i rozpadu państw.	W toku	ESDZ, KE, PC
25. Polityka handlowa i inwestycyjna	a. Wspieranie i wzmacnianie skutecznego wdrażania, egzekwowania i monitorowania zobowiązań beneficjentów GSP Plus (wynikających z odpowiednich traktatów w zakresie praw człowieka i konwencji MOP), w tym za pośrednictwem projektów realizowanych we współpracy z kluczowymi organizacjami międzynarodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w tym z partnerami społecznymi.	W toku	ESDZ, KE
	b. Kontynuacja prac nad solidnym i metodologicznie rzetelnym podejściem do analizy wpływu na prawa człowieka umów handlowych i inwestycyjnych, w tym w ramach ocen wpływu <i>ex ante</i> , ocen wpływu na zrównoważony rozwój i ocen <i>ex post</i> ; zbadanie sposobów poszerzenia istniejącej analizy ilościowej o ocenę wpływu inicjatyw handlowych i inwestycyjnych na prawa człowieka.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	c. Państwa członkowskie UE będą dążyć do włączenia do nowych lub zmienionych dwustronnych umów inwestycyjnych, które w przyszłości będą negocjować z państwami trzecimi, zapisów dotyczących poszanowania i urzeczywistnienia praw człowieka, w tym zapisów dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, zgodnie z postanowieniami zawartymi w umowach wynegocjowanych na szczeblu UE.	W toku	PC

	d. Dążenie do systematycznego uwzględniania w umowach handlowych i inwestycyjnych UE poszanowania uznanych na szczeblu międzynarodowym zasad i wytycznych dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, takich jak te zawarte w Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, w inicjatywie ONZ Global Compact, wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, trójstronnej deklaracji zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), jak również ISO 26000.	W toku	KE
	e. Regularne przeglądy rozporządzenia w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci lub tortur (1236/2005), oraz rozporządzenia w sprawie produktów podwójnego zastosowania (428/2009) w celu łagodzenia potencjalnego ryzyka związanego z niekontrolowanym eksportem produktów ICT, które mogłyby być stosowane w sposób prowadzący do naruszeń praw człowieka.	W toku	ESDZ, KE
26. Walka z terroryzmem	a. Zapewnienie, by prawa człowieka i poszanowanie prawa były w pełni przestrzegane podczas realizacji kompleksowego działania UE na rzecz walki z terroryzmem zgodnie ze strategią UE z 2005 r. w dziedzinie walki z terroryzmem i by były centralnym elementem wszelkich programów, przepisów, strategii i mechanizmów w zakresie zwalczania terroryzmu w państwach trzecich, przy jednoczesnym zagwarantowaniu przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego oraz – w stosownych przypadkach – przy umożliwieniu działań humanitarnych.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Rozpowszechnienie wytycznych UE w dziedzinie zwalczania terroryzmu dotyczących praw człowieka, w tym poprzez działania informacyjne i szkolenia specjalistów w tej dziedzinie, w szczególności w odniesieniu do działalności prowadzonej w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju.	Do 2016 r.	ESDZ, KE

27. Zapewnienie podejścia do rozwoju opartego na prawach człowieka	a. Realizacja zobowiązania UE w zakresie zapewnienia podejścia opartego na prawa człowieka we współpracy na rzecz rozwoju, obejmującego wszystkie prawa człowieka, poprzez pełne i rzeczywiste włączenie tego aspektu we wszystkie instrumenty i działania UE na rzecz rozwoju, przy wykorzystaniu w tym celu szkoleń i wskazówek, budowania potencjału, ukierunkowanych na wyniki wytycznych w zakresie monitorowania i kryteriów oceny, tak aby osiągnąć pełną integrację w ramach oceny realizacji podejścia opartego na prawach człowieka we współpracy na rzecz rozwoju w 2016 r., mając na uwadze przegląd śródkresowy; państwa członkowskie UE będą pracowały na rzecz coraz większego włączania do ich polityk współpracy rozwojowej podejścia opartego na prawach człowieka.	Do 2016 r.	KE, ESDZ, Rada, PC
	b. Ocena wdrożenia załącznika 12 do polityki wsparcia budżetowego UE z 2012 r. stanowiącego, że ocena podstawowych wartości jest ważnym elementem wsparcia budżetowego, w szczególności w tym kontekście – pełne włączenie podejścia do rozwoju opartego na prawach człowieka do umów dotyczących reform sektorowych.	Do 2017 r.	KE, ESDZ
	c. Zbadanie możliwości dalszego wdrażania podejścia opartego na prawach człowieka w innych działaniach zewnętrznych niepowiązanych z rozwojem; wkład w dyskusje poświęcone prawu do rozwoju; ocena skutków agendy rozwoju po 2015 r. dla praw człowieka.	Do 2017 r.	KE, ESDZ, PC
28. Zwiększenie wkładu ocen skutków regulacji (OSR) w poszanowanie praw człowieka	a. Uwzględnianie w większym stopniu – w oparciu o istniejące oceny wpływu unijnych działań na prawa podstawowe – kwestii praw człowieka w ocenach skutków w przypadku wniosków Komisji mających efekt zewnętrzny i potencjalnie znaczny wpływ na prawa człowieka; opracowanie dalszych wytycznych dotyczących analizy skutków pod względem praw człowieka, zwiększanie wiedzy specjalistycznej i zdolności w zakresie tego typu analiz oraz zapewnianie rzetelnych konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami, narażonymi na duże ryzyko w zakresie praw człowieka.	W toku	ESDZ, KE

	b. Uwzględnienie analizy skutków pod kątem praw człowieka w przeprowadzanych przez Komisję ocenach <i>ex post</i> unijnych interwencji mających konsekwencje zewnętrzne.	W toku	KE, ESDZ
	c. Zapewnienie spójności politycznej między analizą wpływu na prawa człowieka prowadzoną w ramach ocen skutków i innymi instrumentami polityki w tym zakresie, takimi jak krajowe strategie dotyczące praw człowieka, dialogi dotyczące praw człowieka, wsparcie budżetowe oraz programowanie instrumentów finansowych, w celu identyfikacji potencjalnych negatywnych skutków i maksymalizacji skutków pozytywnych.	W toku	ESDZ, KE
V. SKUTECZNIEJSZA UNIJNA POLITYKA WSPIERANIA PRAW CZŁOWIEKA I DEMOKRACJI			
29. Zwiększenie skuteczności dialogów dotyczących praw człowieka	a. Opracowanie i wymiana najlepszych praktyk w zakresie dialogów dotyczących praw człowieka, wykorzystanie istniejących praktyk oraz działania następcze.	Do 2017 r.	ESDZ, Rada
	b. Zapewnienie, by kwestie dotyczące praw człowieka i demokracji były uwzględniane w poszczególnych dialogach sektorowych z krajami partnerskimi oraz by stanowiły część ogólnej strategii dwustronnej.	W toku	ESDZ, Rada
	c. Zagwarantowanie koordynacji wewnętrznej i zewnętrznej w ramach dialogów dotyczących praw człowieka, w tym w ramach dorocznego dialogu między UE a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; określenie i omówienie w kontekście zewnętrznych dialogów dotyczących praw człowieka najważniejszych priorytetów w tym zakresie, na które UE może skuteczniej reagować.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC

	d. Dalsze uwzględnianie współpracy na forum ONZ i innych forach dwustronnych zajmujących się prawami człowieka w dwustronnych dialogach dotyczących praw człowieka, dwustronnych dialogach politycznych oraz współpracy dwustronnej; bliższa współpraca i lepsza identyfikacja wspólnych działań, w szczególności z partnerami strategicznymi; dalsze działania na rzecz powszechnego przestrzegania międzynarodowych standardów w zakresie praw człowieka i opracowanie wytycznych dotyczących systematycznego stosowania końcowych wniosków, zaleceń i sprawozdań sformułowanych w ramach powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka i procedur specjalnych oraz przez organy monitorujące wykonanie traktatów.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	e. Określenie i ocena priorytetów, celów, warunków, wskaźników postępu dla unijnych dialogów i konsultacji w zakresie praw człowieka, aby ułatwić ich przegląd.	Do 2017 r.	ESDZ, Rada
30. Poprawa widoczności i wpływu krajowych strategii dotyczących praw człowieka (KSPC)	a. Rozpoczęcie drugiej rundy lokalnych strategii dotyczących praw człowieka w poszczególnych krajach, z uwzględnieniem doświadczeń zebranych podczas pierwszej rundy, w tym potrzeby zasięgnięcia opinii społeczeństwa obywatelskiego oraz znaczenia dyplomacji publicznej.	2015/2016	ESDZ, KE, PC, Rada
	b. Uwzględnienie określonych w KSPC priorytetów i analiz dotyczących demokracji w dialogach politycznych, sprawozdawczości i wizytach na wysokim szczeblu.	W toku	
	c. Zapewnienie działań następczych w odniesieniu do KSPC poprzez wspólne roczne sprawozdania z realizacji przedstawiane właściwym organom Rady.	W toku	ESDZ, KE, Rada, PC
	d. Zagwarantowanie, by programy pomocy UE i państw członkowskich uwzględniały i ułatwiały realizację priorytetów określonych w KSPC.	W toku	ESDZ, KE, PC

31. Położenie nacisku na skuteczne wdrożenie wytycznych UE w sprawie praw człowieka	a. Intensywne informowanie i rozpowszechnianie odpowiednich wytycznych UE i powiązanych dokumentów zawierających wytyczne oraz prowadzenie szkoleń personelu dyplomatycznego w delegaturach UE i ambasadach państw członkowskich, w tym na szczeblu ambasadorów.	Do 2017 r.	KE, ESDZ, PC
	b. Usystematyzowanie sprawozdawczości dotyczącej wdrażania wytycznych oraz wprowadzenie dzienników poświęconych działaniom UE dotyczącym konkretnych tematów w krajach partnerskich, w celu zapewnienia bardziej systematycznego monitorowania działań następczych w indywidualnych przypadkach i promowania regularnej wymiany najlepszych praktyk w zakresie wdrażania wytycznych.	Do 2016 r.	KE, ESDZ, PC
32. Maksymalizacja wpływu obserwacji wyborów	a. Wsparcie i ponowne zobowiązanie się do wdrażania Deklaracji zasad międzynarodowej obserwacji wyborów oraz ścisła współpraca z organizacjami, takimi jak ODHIR, stosującymi tę deklarację w metodyce obserwacji wyborów.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Skonsolidowanie najlepszych praktyk w zakresie promowania zaleceń sformułowanych w wyniku misji obserwacji wyborów prowadzonych przez UE oraz z ramienia OBWE/ODIHR w dialogach politycznych i działaniach na rzecz demokracji prowadzonych przez UE i państwa członkowskie.	W toku	ESDZ, KE, PC
	c. Wzmocnienie długoterminowego planowania i zintegrowanego wdrażania wszystkich aspektów wspierania cyklu wyborczego przez UE i państwa członkowskie, poprzez zbadanie możliwości w zakresie innowacyjnych mechanizmów udzielania pomocy.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, PC

33. Zapewnienie skutecznego wykorzystania i zależności unijnych polityk, narzędzi i instrumentów finansowych	a. Zwiększenie spójności i lepsze uzupełnianie się istniejących narzędzi UE, instrumentów finansowania i mechanizmów sprawozdawczych stosowanych do propagowania praw człowieka i wsparcia demokracji (takich jak np. EIDHR, KSPC, analizy i plany działania dotyczące demokracji, sprawozdania z obserwacji wyborów, pomoc przy wyborach i misje powyborcze, sprawozdania z postępu prac w ramach procesu rozszerzenia, sprawozdania z postępu prac w ramach EPS oraz odnośne plany działania, plany działania na rzecz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego, oceny wartości podstawowych w odniesieniu do umów dotyczących dobrego rządzenia i rozwoju, ramy zarządzania ryzykiem dla wsparcia budżetowego), z uwzględnieniem procedur przeglądu podjętych w ramach tych instrumentów.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada
	b. Wzmocnienie analizy w zakresie demokracji i wsparcia w oparciu o wnioski wyciągnięte z projektu pilotażowego pierwszej i drugiej generacji wspierającego demokrację oraz luk wskazanych podczas realizacji tego projektu oraz zwiększenie zdolności delegatur UE i ambasad państw członkowskich UE w zakresie spójnego działania na rzecz demokracji.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	c. Dalsze opracowywanie metod pracy, aby zagwarantować najlepsze połączenie między dialogiem, ukierunkowanym wsparciem, bodźcami i środkami ograniczającymi.	W toku	ESDZ, KE, PC

	d. Zwiększenie spójności między celami w zakresie praw człowieka zdefiniowanymi w planie działania i krajowymi strategiami dotyczącymi praw człowieka oraz programowaniem pomocy UE i państw członkowskich w zakresie praw człowieka; uwzględnienie najlepszych praktyk przy wdrażaniu projektów związanych z prawami człowieka i włączanie tych praktyk do wszystkich mechanizmów wspólnego uczenia się.	W toku	ESDZ, KE, PC
	e. Poprawa spójności stosowania klauzul dotyczących praw człowieka, które są systematycznie uwzględniane we wszystkich nowych umowach międzynarodowych UE.	Do 2017 r.	ESDZ, KE
	f. Wspieranie prac podjętych przez OHCHR nad wskaźnikami dotyczącymi praw człowieka w celu: (i) łatwiejszego mierzenia realizacji celów w zakresie praw człowieka, w tym publikowania ogólnościowych wskaźników w internecie, oraz (ii) systematycznej kompilacji i wykorzystywania dobrych praktyk, wdrożonych doświadczeń i wyciągniętych wniosków w zakresie praw człowieka.	Do 2017 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	g. Systematyczna współpraca z ONZ i z organizacjami regionalnymi (takimi jak UA, OPA, LPA, Rada Europy, OBWE, ASEAN, SAARC, Forum Wysp Pacyfiku) w zakresie najlepszych praktyk dotyczących praw człowieka i wzmocnienia demokracji we wszystkich regionach.	W toku	ESDZ, KE, PC

34. Usprawnienie dyplomacji publicznej i komunikacji w zakresie praw człowieka	a. Zwiększenie dostępności i widoczności polityki UE w zakresie praw człowieka poprzez skuteczniejsze wykorzystywanie internetu i mediów społecznościowych, w tym poprzez bardziej widoczną i spójniejszą obecność w sieci.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC
	b. Lepsza komunikacja na szczeblu krajowym z myślą o informowaniu i włączeniu społeczeństwa obywatelskiego i opinii publicznej w realizowane w poszczególnych państwach priorytety i działania w zakresie praw człowieka.	Do 2016 r.	ESDZ, KE, Rada, PC